

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2019/20:59

Torsdagen den 18 juni

§ 1 Information och samråd inför videomöte i kretsen av stats- och regeringschefer

Statsminister Stefan Löfven (deltar per telefon)

Information och samråd inför videomöte i kretsen av stats- och regeringschefer den 19 juni 2020

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

På vår föredragningslista i dag är det information och samråd inför videomötet i kretsen av stats- och regeringschefer med statsminister Stefan Löfven. Det är också ett öppet sammanträde som sänds på riksdagens hemsida.

Jag hörde EU-minister Hans Dahlgren. Jag hoppas att vi också kan välkomna statsministern. Kan vi det?

Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Ja.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Välkommen! Vi lämnar som vanligt först över ordet till statsministern. Sedan kommer jag att ge ordet till respektive parti i storleksordning. Varsågod, statsministern.

Anf. 4 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Europeiska rådets medlemmar kommer i morgon att träffas på en videokonferens. Då ska vi diskutera kommissionens föreslagna återhämtningspaket och dessutom det reviderade förslaget till långtidsbudget.

Det kommer att vara vad man kallar för en orienterande diskussion. Det kommer inte att bli förhandling eller försök till någon överenskommelse vid det här tillfället, utan det kommer senare.

Det är också några andra frågor som kommer att beröras. Vi kommer att få en lägesuppdatering av förhandlingarna mellan EU och Storbritannien och därmed också en återrapport från mötet mellan premiärminister Boris Johnson och EU:s institutioner.

Dessutom kommer de ekonomiska sanktionerna mot Ryssland att beröras. Eftersom Ryssland inte har tagit några steg för att genomföra Minsköverenskommelserna är det rätt att förlänga sanktionerna.

Fru ordförande! Coronapandemin har på många sätt präglat livet för oss hela den här världen. Det är allt från personliga begränsningar för hur vi kan röra oss till att länder har stängt sina gränser. Vi har försämrad ekonomi. Företag har fått permittera och i värsta fall säga upp sina anställda.

Det är klart att den här krisen har påverkat hela EU. Till en början kan man säga att reaktionerna från medlemsstaterna inte alltid var bra och genomtänkta. Men steg för steg har ändå EU-samarbetet visat förmåga att hitta gemensamma lösningar. Vi har kunnat rusta också i det här arbetet mot krisen. Det gäller till exempel beslutet om att mobilisera eurozonens krisfond, ESM. Det har också skapats ett nytt instrument för att ge stöd till korttidsarbete.

EU-ländernas ekonomier kommer att ta stor skada av coronapandemin. Det är helt uppenbart. Det är också uppenbart att det är genom samarbete och att hålla ihop som vi kan ta oss ur krisen på bästa sätt.

Vi ska också komma ihåg att EU är vår största marknad. Det är till länderna på den marknaden som svenska företag och konsumenter både köper och säljer allra mest. Det är klart att det är viktigt för svensk ekonomi och därmed också vår välfärd att Europas ekonomi snabbt kommer på fötter.

Fru ordförande! Som nämnden vet har kommissionen nyligen presenterat ett återhämtningspaket och ett reviderat budgetförslag. Låt mig börja med att ta upp återhämtningspaketet.

Det uppgår till totalt 750 miljarder euro och består av två huvudsakliga delar. Det är först en återhämtningsfond som i sig också kan delas upp i två delar. I bidrag ges 310 miljarder, och 250 miljarder lånas ut. Det är återhämtningsfonden. För det andra har vi en tidsbegränsad förstärkning av olika delar i EU-budgeten med ytterligare 190 miljarder euro som då är tänkt att betalas ut som bidrag.

Om man tittar på bidrag och lån här är det tänkt att totalt 500 miljarder euro ska ges ut som bidrag medan 250 miljarder ska lånas ut. Paketet är tänkt att finansieras genom att kommissionen lånar upp pengar på den globala finansmarknaden på basis av garantier från EU-budgeten. Sedan ska det betalas tillbaka över högst 30 år med start tidigast år 2028.

Förutom återhämtningspaketet har kommissionen också lagt fram ett reviderat förslag till långtidsbudget. Det innehåller inga större förändringar jämfört med senast. Jag ska återkomma i den delen.

När det gäller återhämtningspaketet är det klart att den här sortens insatser kan ge ett mervärde. Men de måste vara proportionerliga och motsvara de faktiska behoven. Det måste vara tydligt avgränsat i tid och gå dit där vi vet att det gör verklig nytta och skapar mervärde. Det måste också bygga på en budgetrestriktiv ansats.

Det är bra att stöden i kommissionens förslag i högre grad är inriktade på åtgärder som kan bidra till långsiktigt hållbar tillväxt och att skynda på både den gröna och den digitala omställningen. Det är bra.

Regeringen är dock mycket kritisk till att så mycket som 500 miljarder euro – alltså över 5 000 miljarder svenska kronor – ska lånas upp av EU för att sedan ges som bidrag till medlemsstater utan krav på återbetalning. Då skickar man notan till framtidens skattebetalare.

Vi menar att en bättre ordning är att medel lånas ut till medlemsstater i behov. När man då tar sådana lån och investerar i sådant som ger en ökad

produktiviteten, tillväxt och skapar jobb skapar man förutsättningar för både återbetalning och en säkrad välfärd. Vi menar att det är en bra modell och också ett sätt att hjälpa varandra att låna tillsammans. Det blir betydligt billigare lån för medlemsländerna.

Fru ordförande! Som jag tidigare har nämnt består återhämtningspaketet av en återhämtningsfond och sedan olika förstärkningar av EU-budgeten. Den här fonden är tänkt att stödja reformer och offentliga investeringar. Bidragen från fonden är det tänkt ska fördelas mellan medlemsstaterna baserat på tre faktorer. Det är befolkningsstorlek, BNP och arbetslösheten under åren 2015–2019.

Fonden är nära kopplad till ekonomiska samordningen inom den europeiska terminen. Det ställs också krav på att reformer och investeringar ska bidra till grön och digital omställning. Det är en bra inriktning. Samtidigt menar regeringen att fonden nog i högre grad bör gå till de delar i EU som har störst behov.

Det behöver också tydliggöras på vilket sätt fördelningen har att göra med coronapandemins ekonomiska och sociala effekter. Då menar vi exempelvis att man bör använda aktuella data, inte historiska data, för att träffa rätt här. Regeringen anser också att fondens användning ska vara i linje med sund ekonomisk politik och att vi ska upprätthålla grundläggande värderingar, exempelvis rättsstatens principer.

Fru ordförande! Utöver återhämtningsfonden föreslås 190 miljarder som ska tillföras EU-budgetens olika program. Till detta är regeringen också kritisk. Det är visserligen bra att använda befintliga strukturer för till exempel utbetalning och kontroller, för då går det snabbare att få saker verkställda. Men det betyder inte att krispengar ska blandas ihop med långtidsbudgeten

Det finns här en uppenbar risk att sådana påslag med tiden permanentas. Det leder helt enkelt till en kraftig höjning av budgeten och därmed av medlemsstaternas avgifter. I stället menar regeringen att krisinsatser inom ordinarie budgeten ska bygga på omprioriteringar. Det är ett annat sätt att se det.

När det då gäller kommissionens reviderade förslag till långtidsbudget ligger den totala volymen på 1 100 miljarder euro. Ovanpå det föreslås 46 miljarder i de så kallade specialinstrumenten, som ni känner till.

Regeringen anser att den föreslagna nivån är för hög om man mäter både inom och utanför ram. Vi kommer därför att tillsammans med likasinnade fortsätta att driva på för en minskad budget och en moderniserad budget.

Det är bra att kommissionen slår fast kopplingen mellan bidrag från EU-budgeten och respekt för rättsstatens principer i medlemsstaterna. Det är någonting man kämpar hårt för. Det kommer vi självfallet att fortsätta att driva.

Det är precis som tidigare regeringens absoluta uppfattning att tillräckliga rabatter är en förutsättning för att Sverige ska kunna acceptera en överenskommelse. Det är helt enkelt en grundpelare.

Fru ordförande! Låt mig avslutningsvis lämna en kort information. Som nämnden känner till är det toppmöte som vi skulle ha hållit tillsammans med östliga partnerskapet uppskjutet till nästa år. För att det viktiga arbetet inte ska tappa fart kommer det nu att genomföras ett

videomöte i samma format senare i dag. Där kommer inga formella beslut att fattas. Ingen gemensam text kommer heller att antas.

Fru ordförande! Med det avslutar jag minst redogörelse.

Anf. 5 ORDFÖRANDE:

Jag ser fram emot den dag då vi är igenom pandemin och förhoppningsvis kan ha statsministern med medarbetare på andra sidan bordet. Det är tomt i salen just nu. Men vi har hört bra, tror jag.

Jag lämnar nu ordet till respektive partis talare i storleksordning.

Anf. 6 FREDRIK STENBERG (S):

Ordförande! Vi hoppas väl alla på ljusare dagar. Tack så mycket, statsministern, för anförandet!

Jag är glad att regeringen på ett tydligt sätt framhåller Sveriges position att EU-budgeten i högre utsträckning ska prioritera ansvar för viktiga frågor som klimat, ökad digitalisering, EU:s säkerhet och värnandet av rättsstatens principer.

Jag noterar att i det brev som skickats ut av rådets ordförande inför mötet nämns inte ordet omprioriteringar. Det är viktigt att vi tillsammans inom EU orkar prioritera om i budgeten. Det gäller särskilt efter att Storbritannien, en stor nettobetalar, lämnat unionen.

I detta läge är det viktigt att prioritera att hålla nere den svenska avgiften. Samtidigt ser vi också behovet av att hjälpas åt med att starta ekonomin efter coronakrisen. Vi är därför positiva till att ge lån till generösa villkor till de stater som drabbas värst. Men som statsministern också säger är det för Sverige liksom för flera andra länder en viktig princip att stödet framför allt ska betalas ut i form av lån och inte direkta bidrag. Den nya långtidsbudgeten och återhämtningspaketet behöver ha en modern profil och bidra till att lösa de problem vi har framför oss med klimatkris och en kommande lågkonjunktur i Europa.

Vi behöver ett Europa som håller ihop och drar kloka slutsatser av den pandemi som vi upplever. Som det ser ut just nu finns en stor uppslutning bakom att EU måste kombinera återstart av ekonomin med att investera i ny klimatsmart teknik.

Jag skulle gärna vilja höra statsministern säga några ord hur stödet för detta ser ut bland andra medlemsländer. Vad gör statsministern för bedömning av utsikterna för att återhämtningsmekanismen och långtidsbudgeten kommer att bidra till att stärka Europas position gällande både klimat och tillväxt?

Anf. 7 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Det här Europeiska rådet är viktigt, samtidigt som de nästkommande mötena förmodligen kommer att bli ännu mer viktiga. Det är såklart mycket som står på spel för alla medlemsländer och även för Sverige.

Vi är alla medvetna om att vi har olika syn på hur lösningen till slut ska se ut. Det skiljer sig mellan länder och mellan partier. Men vi är nog alla överens om att pandemin och följderna av den – det vill säga den exempellöst kraftiga recession som EU-länderna genomlider – kräver ambitiösa, välriktade och effektiva åtgärder.

Det är främst en uppgift för EU-länderna själva. Men EU-samarbetet har även en viktig roll att spela. Hela Europa måste få igång tillväxten. Sverige är ett exportberoende land, precis som statsministern själv var inne på. Det är helt avgörande för oss att övriga länder får igång sina ekonomier och att den inre marknaden fungerar.

Men EU ska inte göra allt – tvärtom. Det är viktigt att vi har med oss det perspektivet nu när EU-länderna ska inleda nya förhandlingar om förslaget till långtidsbudget och återhämtningsinstrumentet.

I dag är det inte första gången vi diskuterar långtidsbudgeten – tvärtom. Men tyvärr måste jag säga att trots många förhandlingar är vi långt ifrån nöjda med det senaste reviderade förslaget som kommissionen har presenterat. Jag vet att statsministern och regeringen inte är det heller. Jag vill poängtera några av de moderata krav vi har och den kritik vi har riktat mot den nu föreslagna långtidsbudgeten.

För det första tog statsministern upp volymen. Budgeten är fortfarande för hög. Vi vill också se att vissa poster minskas väsentligt, till exempel sammanhållningspolitiken och jordbrukspolitiken. Från moderat håll har vi flera gånger poängterat att den ska omfördelas mer till säkerhet, migration, konkurrenskraft, miljö och klimatomställning. Det måste helt enkelt till en större omfördelning inom budgeten.

För det andra förstår också jag att i ljuset av brexit och nu pandemin blir finansieringen en knäckfråga. Men jag vill vara tydlig med den uppfattning som har uttalats brett i riksdagen, nämligen att budgeten ska finansieras av redan existerande instrument och inte av nya egna medel. Nu verkar det som att det finns ett brett stöd i finansutskottet om att nya egna medel strider mot subsidiaritetsprincipen. Det är en viktig gräns för oss moderater, och de förslag som finns om nya EU-skatter är helt enkelt uteslutna.

Jag vill också understryka vikten av rättsstatskonditionaliteten. Det var också statsministern inne på. Det gäller förslaget om att länder som åsidosätter EU:s gemensamma värderingar och rättsstatsprincipen ska få indraget stöd från EU-budgeten och återhämtningsinstrumentet.

Egentligen tycker jag att det är underligt, eller orimligt, att förslaget används av vissa länder som ett förhandlingskort. Det borde egentligen vara en självklarhet att alla medlemsstater ska leva upp till EU-fördraget, men det är såklart otroligt viktigt att få detta på plats. Men för svenskt vidkommande borde vi inte göra några eftergifter för vare sig långtidsbudgeten eller återhämtningsinstrumentet. Det är viktigt att fortsätta att upprepa det.

Sammanfattningsvis stöder Moderaterna regeringen och statsministerns ståndpunkt. Det är en styrka att statsministern inför de stundande förhandlingarna har en bred uppbackning från riksdagen. Vi stöder vad statsministern har uttryckt i sitt anförande. Men nu är det regeringens ansvar att förhandla framgångsrikt för Sverige och stå upp för vår uppfattning.

Jag har avslutningsvis en fråga, och det är nog en förhandlingsfråga. Sverige har under dessa år tillsammans med the frugal four drivit den restriktiva linjen. Nu har det tillkommit ett återhämtningsinstrument, som är ett expansivt och dyrt förslag. Min kollega Jan Ericson kommer tillbaka till den frågan senare. Vi är kritiska även mot det förslaget.

Statsministern var inne på att det totalt blir mycket större, och det kan innebära en kraftig ökning för Sveriges avgift. I förhandlingsläget borde det vara självklart att de andra länderna, inte the frugal four och de som eventuellt är närmare oss, ska förstå att de måste göra eftergifter i fråga om omprioriteringar och i volymen för att vi ska kunna godkänna återhämtningspaketet.

Jag skulle vilja höra om statsministern delar uppfattningen att man i förhandlingarna kan vara hårdare i fråga om minskad volym och modernisering än vad man har varit tidigare.

Anf. 8 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Jag tackar statsministern för redogörelsen.

Vi står inför ett intensivt skede i EU-samarbetet. Kanske är det den viktigaste förhandlingen för svensk del sedan Sverige gick med i unionen. Vi ser en starkt negativ utveckling. Med coronakrisen som täckmantel tas det stora steg mot ökad federalism. Det föreslås en massiv utökning av EU:s budget, såväl den ordinarie budgeten som nya program. Men det är inte trovärdiga förslag som kommer från kommissionen, framför allt när vi ser hur man utökar befintliga EU-program med nya lånefinansierade medel. Här måste Sverige vara tydligt med att det inte är acceptabelt och att det aldrig kommer att godkännas.

Nu talas det om att en viktig princip är att man ska ta lån för att ge lån, men den tidigare viktiga principen har varit att EU inte ska lånefinansiera sin verksamhet. Den principen bör vi hålla fast vid, på samma sätt som inga nya egna medel ska accepteras.

Jag tänker kort redogöra för Sverigedemokraternas avvikande ståndpunkt. Vi har inte haft några avvikande ståndpunkter i diskussionerna om budgeten, men i det här fallet tycker vi att det är på sin plats med en tydligare svensk linje. Vi tycker att Sverige ska säga nej till återhämtningsfonden. Det är inte rimligt att Sverige ska finansiera dessa länders dåliga beredskap. Dessa länder förlitar sig på turism samtidigt som de bedriver ansvarslös ekonomisk politik. Att räntorna är höga för dessa länder beror på att risken är hög i fråga om att låna ut pengar till dessa länder. Den risken ska nu svenska skattebetalare i stället ta över, och det är inte acceptabelt.

Vi tycker att Sverige bör säga nej till återhämtningsfonden, och Sverige bör säga nej till alla former av lånefinansiering. Sveriges budskap till länderna i syd ska vara att de måste bygga upp motståndskraft i sina ekonomier. De kan inte längre förlita sig på att andra ska betala för kalaset när turismen inte fungerar. Detta är den avvikande ståndpunkt som Sverigedemokraterna anmäler i dag.

Anf. 9 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru ordförande! Jag tackar statsministern för genomgången inför morgondagens möte. Det är onekligen lite skarpare läge nu, även om det känns som att man fortfarande känner på varandra.

Vi i Centerpartiet instämmer i grunden i statsministerns föredragning om Sveriges ståndpunkt vad gäller fortsatta diskussioner om MFF och återhämtningsfonden.

Men det finns några frågor där vi skiljer ut oss något, och det finns några frågor där jag skulle vilja ha ett förtydligande. Jag väljer att fokusera på de frågorna.

När man pratar om omprioriteringar tänker jag att det finns ett antal ineffektiva program, globaliseringsfond, socialfond, flyttkarusell mellan Bryssel och Strasbourg samt en del symbolprojekt som måste stryka på foten. Vi i Centerpartiet har många gånger sagt att vi inte tycker att det är rimligt att svenska jordbrukare eller den svenska landsbygden ska stå för brexitnotan, utan det måste finnas rim och reson i de delarna. För Sveriges del måste det vara oerhört viktigt att i såväl helheten som i detaljerna säkra och ta strid för de svenska bönderna så att deras konkurrensneutralitet inte försämras.

I Sverige finns en livsmedelsstrategi som pekar på att ha en ökad inhemsk produktion. I det här läget har vi också sett hur viktigt det är att ha en livskraftig produktion nära och lokalt. Då är det oerhört viktigt och väsentligt att den inte får stryka på foten.

Det som är intressant när det gäller egna medel är att det har funnits lite olika typer av diskussioner. En gäller sättet att räkna ut vad den svenska avgiften ska vara, och en annan gäller en ny skattebas på EU-nivå. I den delen är det viktigt att ha en tydlig linje att vi inte öppnar för nya egna medel.

Det finns en punkt som statsministern tog upp där vi skulle vilja få höra en fördjupning, nämligen konditionaliteten. Vi har drivit på för att frågan ska finnas med, och nu finns den med som ett verktyg. Nu måste vi säkra att frågan finns med hela vägen. Den måste gälla för både MFF och återhämtningsfonden. Det får inte vara så att man kan strunta i de gemensamma regelverken och grundläggande principerna för medlemskapet och sedan hämta hem pengar. Det är oerhört viktigt att konditionaliteten kommer på plats och att det finns tydliga riktlinjer som markerar i den delen.

Återhämtningsfonden måste ändå vara riktad mot de länder som har utstått konsekvenser av covid-19. Det får inte vara fråga om att man har lite allmänt dålig ekonomi och så får man del av den fonden. Dessa saker måste verkligen hänga ihop om det ska finnas någon acceptans och effekt av den typen av insatser.

I övrigt tycker jag att det är en bra inriktning att peka på den gröna omställningen och digitaliseringen. Den linje som Sverige har drivit om att fördjupa arbetet med och funktionssättet för den inre marknaden är den viktigaste insatsen för EU att återhämta sig.

Anf. 10 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Jag börjar med att vända mig till Socialdemokraterna och Fredrik Stenberg. Det är bra att ha perspektivet att EU är så oerhört viktigt för ekonomi och jobb i Sverige. 60 procent av exporten går just till EU. Här finns företag som är beroende av varandra. Den inre marknaden är avgörande också för vår BNP.

Men det handlar också om mer än ekonomi. Här finns de stora frågorna om klimat, digitalisering, säkerhet och så vidare. Frågan är hur vi kommer ut ur krisen tillsammans. Den frågan är viktig för EU som helhet och för Sverige. Det är värt att påminna om detta. Fredrik Stenberg var inne på att ett EU som håller ihop är viktigt.

Jag uppfattar att det finns ett stöd för att prioritera just klimat, digitalisering, forskning och utveckling. Som ni vet finns det några länder som inte tycker om klimatperspektivet, men jag bedömer att det ändå finns ett kraftigt stöd för dessa frågor. De flesta ser att detta är nödvändigt, och det har inte blivit mindre nödvändigt på grund av krisen – snarare tvärtom.

Sedan finns också kopplingen till rättsstatens principer. Det är splittrat hur starka krav som ska ställas på investeringarna, men vi tycker att det är viktigt att det finns krav som ger mervärde.

Den stora frågan är lån eller bidrag. Vi har vår uppfattning.

Jag går vidare till Moderaterna och vad Jessika Roswall tog upp. Det är helt riktigt att nästkommande möte kommer att bli viktigt. Efter nästa möte med Europeiska rådet ska ordföranden Charles Michel arbeta fram en ny så kallad förhandlingsbox. Det är svårt att säga, men de nästkommande mötena måste vara fysiska möten. Förhoppningen är, inte minst från ordföranden, att bli klar under juli, men jag är inte lika säker. Alla måste bidra för att säga sitt, och det finns ingen anledning att dra ut på det – men det måste också bli bra.

Jessika Roswall resonerade också om volymen och likaså omfördelningen. Jag delar den uppfattningen. När det gäller nya egna medel har vi varit tydliga med den röda linjen, det vill säga inga nya skatter på EU-nivå. Det är det som gäller. Det har vi sagt tidigare, och det vet alla. Naturligtvis ska man också hålla sig till EU-fördraget för att få del av pengarna. Där finns det nu starkare skrivningar, och det känns bra.

Sedan var det frågan om minskad volym. Jag vet inte om det råder någon missuppfattning. Vi har hela tiden hävdat att budgeten måste vara mindre och att det gäller att prioritera om. En medlemsstat som är nettobetalar har lämnat EU, och det har varit vår hållning hela tiden. Jag hoppas att vi är överens om det också.

Jag går vidare till Sverigedemokraterna och Martin Kinnunen. Regeringens uppfattning är att vi alla ska hjälpas åt att få igång medlemsstaternas ekonomier på bästa möjliga sätt. Det är mycket viktigt för Sverige. Om vi inte kan se det har vi problem. Om Sverige inte hade varit medlem hade vi haft sämre ekonomiska förutsättningar. Däremot är frågan om bidrag fortfarande lika viktig för oss. Vi menar att det är lån som är det naturliga, inte bidrag.

Jag noterar att Centern och Annika Qarlssoon delar ståndpunkten men inte vill att omprioritering ska ske på svenska lantbrukares bekostnad, alltså så att det blir en försämrad konkurrens för dem. Det ska ju inte bli en relativ försämring för svenska bönder. Detta får man naturligtvis se upp med.

När det gäller detta med egna medel är det samma sak. Den röda linjen måste vara EU-skatt: Beskattning ska vara medlemsstaternas befogenhet och mandat och inte EU:s.

När det gäller konditionaliteten gäller förslaget både budgeten och fonden. Där måste vi vara tydliga. Jag tror också att jag i inledningen sa att vi tydligt vill se vilka effekterna av pandemin har varit, och där ska vi stötta genom fonden. Därför menar vi att det är fel att gå på till exempel historisk arbetslöshet eller befolkningsstorlek, för det säger ingenting om hur man har blivit drabbad av detta. De kriterierna måste tydliggöras.

Anf. 11 JONAS SJÖSTEDT (V):

Ordförande! Tack, statsministern, för föredragningen!

Argumentet för denna mycket stora förändring och de stora ökade kostnaderna för ett land som Sverige är coronakrisen. Men när man tittar på utformningen av det som föreslås ser man knappast en särskilt effektiv politik för att komma ur krisen. Man vill ösa in medel i existerande budgetordningar och sådant i EU-systemen. Det finns betydligt bättre sätt att göra detta.

Jag tycker att det är tydligt att det egentliga syftet primärt är att rädda euron. De stora mottagarländerna är eurons krisländer med hög skuldsättning om man ser till hur mycket pengar de får. Det andra är att EU-kommissionen passar på att få den mycket större EU-budget som det annars inte har funnits stöd för. Jag tycker därför att det är viktigt att inte gå med på det som föreslås.

Det är klart att euroländerna kommer att behöva mer av samordnande ekonomisk politik och kanske också gemensam upplåning, obligationer, mer finanspolitik och sådant, men vi har ju röstat nej till euron. Det rimliga hade ju varit att hela återhämtningskonstruktionen hade varit en eurolandskonstruktion och inte en konstruktion för alla EU-länder. Men nu verkar man vara i det läget att detta ska gälla alla.

Vi har då valt att i alla fall än så länge stödja regeringens linje, alltså den mycket restriktiva linje som verkar ha mycket brett stöd i riksdagen. Statsministern får gärna framföra, tycker jag, vilket otroligt starkt stöd det finns i riksdagen för att det inte ska vara bidrag utan lån och för att inte ösa in pengar i existerande budgetordningar på det sätt som föreslås.

Jag tycker också att det är viktigt att demokratiklausulen är så tydlig som möjligt. Den bör helst kunna användas redan nu när det gäller Ungern. Jag tycker att detta vore rimligt när utvecklingen i Ungern är så dålig att man redan nu borde stängas av från stöd från budgeten och inte borde komma i fråga för stöd från återhämtningsfonden. Vi avvisar naturligtvis också tankarna på att ha olika skatter på EU-nivå.

Jag tycker att det finns behov av att föra fram alternativ till detta. Det är viktigt att komma igång med investeringar som ökar produktivitet och påskyndar klimatomställningar och annat. Vi tror att Europeiska investeringsbanken är det effektivaste medlet för att göra detta. Det är en mycket välfungerande organisation inom EU:s ram, och man har stor kapacitet att hantera olika låneprojekt och annat också.

Jag skulle därför vilja fråga statsministern hur han ser på möjligheten att föra fram en kraftigt ökad utlåning via Europeiska investeringsbanken som ett av alternativen till den konstruktion som man nu föreslår.

Än så länge står vi dock bakom regeringens ståndpunkt.

Anf. 12 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru ordförande! Tack, statsministern, för informationen inför morgondagens möte! Som flera har sagt känns det att vi nu närmar oss ett skarpare läge.

Kristdemokraterna anser, precis som vi har fört fram tidigare, att EU:s långtidsbudget ska vara återhållsam. Det faktum att en stor medlemsstat har lämnat oss måste få konsekvenser för budgeten. Budgeten ska finansieras på befintliga sätt, och Sveriges medlemsavgift ska hållas tillbaka.

Budgeten behöver fokusera på framtida utmaningar, och det ska ske genom omprioriteringar i budgeten. Dessutom ska viktiga rättsstatsprinciper som mänskliga rättigheter och domstolarnas oberoende respekteras.

Att vi får en snabb återhämtning efter krisen är också viktigt, och EU har en roll att spela i detta, men det återhämtningspaket som har presenterats är inte rätt väg. Vi delar uppfattningen att stöd till länder ska ges i form av lån, och vi tycker också att det är viktigt att stödet tydligt är temporärt och riktas till de medlemsstater som har störst behov utifrån hur man har drabbats av coronapandemin, och det ska vara välriktat på så sätt att det ges till åtgärder som får igång ekonomin. Detta är även regeringens linje, och det är bra.

Jag har två frågor. I det brev som Charles Michel har skickat ut skriver han att han känner en konsensus om att stödet ska riktas till de mest påverkade sektorerna och geografiska områdena i Europa. Jag undrar lite hur man ska tolka detta. Som statsministern säger ger historiska data ingen korrekt fördelning. Som jag har förstått det förväntas stödet då främst träffa länder i Östeuropa som inte har drabbats lika hårt av pandemin. Jag undrar om man ska tolka Charles Michels brev som att fördelningen kommer att ändras.

Jag undrar också om återhämtningspaketet. Kommissionens förslag skiljer sig från det tysk-franska förslaget som kom i mitten av maj. Bland annat är kommissionens förslag 50 procent större. Då undrar jag hur förutsättningarna ser ut för att vi i Sverige och våra likasinnade ska kunna kroka i arm med Tyskland för att minska storleken på paketet. Har regeringen haft några sådana kontakter?

Avslutningsvis vill jag säga att Kristdemokraterna stöder regeringens ståndpunkt.

Anf. 13 TINA ACKETOFT (L):

Tack, statsministern, för redogörelsen! Det lär väl inte bli så mycket förhandlingar på fredag, om jag har förstått det rätt. Vi upplever ju alla att det är svårt att förhandla över telefon, vilket ju är vad vi gör just nu också.

För oss i Liberalerna är det inte svårt att vara det mest EU-positiva partiet i den här kretsen. Det är också med den ingången som Liberalerna har lagt fram sina reservationer och avvikande meningar i förhållande till den svenska positionen, både när det gäller långtidsbudgeten och återhämtningsinsatserna. Detta är naturligtvis inte för att vi är slarviga med skattemedel eller för att vi tycker att man ska ösa pengar över stater som inte behandlar medlen på det sätt som vi alla skulle önska. Men medan andra partier precis som i dag ofta pratar om betydelsen av en öppen marknad, betydelsen av solidaritet och betydelsen av den fria rörligheten vill de ändå inte riktigt vara med.

Detta är ett mönster i hållningen hos den svenska regeringen och många av partierna i kammaren. Det vill säga att man inte vill vara med i en europeisk åklagarmyndighet, man vill inte vara med i en bankunion och inte i en gemensam valuta, men ändå talar man om solidaritet. Här tycker jag att regeringens och övriga partiers hållning brister. Det är också därför som Liberalerna har lagt in reservationer och avvikande meningar om detta.

När det gäller budgeten finns det delar där vi är överens, till exempel när det gäller betydelsen av konditionalitet och en moderniserad budget med omfördelning. Där är vi överens. Men medan regeringen hela tiden säger att detta inte får kosta något säger Liberalerna att det får kosta om det ger en utväxling som är högre än vad summan av delarna annars skulle vara. Här står vi kvar. Det vill säga att det inte är enprocentsmålet som är heligt, utan det är resultatet, alltså vad budgeten kan åstadkomma för alla länder i EU, som är den viktiga frågan.

När det gäller återhämtningsinsatserna, om vi behandlar i klump, instämmer vi med vår svenska kommissionär Ylva Johansson när hon säger att regeringens hållning är mycket kortsiktig och att man målar in sig i ett hörn där man kommer att tappa makt eller kanske helt sakna makt i övriga förhandlingar inom EU i och med att man låser fast sig vid att det absolut inte får delas ut några bidrag utan att det enbart ska vara lån.

Självklart är lån att föredra, men om EU ska utvecklas kräver det att alla medlemsstater har möjlighet att göra detta. Det finns länder som sannolikt inte kommer att kunna lyfta om de bara ges möjlighet till lån, oavsett hur fördelaktiga de är. De kommer att behöva andra hjälpinsatser också. Naturligtvis måste detta gå hand i hand med att man respekterar de övriga krav som vi ställer på medlen.

Jag har ett par frågor också. Det var någon tidigare talare som var inne på att bara euroländerna skulle ingå i återhämtningsinsatsen. Jag vill höra statsministerns ståndpunkt när det gäller den frågan. Jag tror att det skulle vara oerhört olyckligt om det bara är euroländerna som ska samarbeta i denna fråga.

Kommissionen har förslagit återhämtningsplaner som ska löpa över en treårsperiod, men jag har förstått att det finns ett antal länder som vill korta ned tiden till två år. Jag antar att det är de frugala länderna. Jag skulle vilja höra av statsministern hur man resonerar kring detta och hur han tror att utkomsten av den diskussionen kommer att bli.

Anf. 14 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen! Vi har ju följt budgetförhandlingarna länge och haft samråd om dem i EU-nämnden många gånger. Nu börjar det så smått att dra ihop sig.

Nu har vi en unik chans att bygga upp vårt samhälle och påverka vårt Europa i en grön riktning med en grön investeringsplan. En erfarenhet från finanskrisen på 90-talet var ju att alltför mycket investeringar gick till fossila projekt vid återhämtningen.

I debatten har vi den senaste tiden sett krav om att vi ska lämna vårt fossila förflutna och i stället styra framtiden i en grön riktning – en framtid där ekonomin blir alltmer cirkulär i stället för linjär och där digitaliseringen är ett viktigt verktyg. Upprop kommer från forskare, civilsamhället och näringslivet, liksom från våra barn, med Greta Thunberg i spetsen, som för en outtröttlig kamp. Det är i dag oerhört glädjande att det finns stöd för denna inriktning hos en majoritet av EU-länderna.

Sveriges ståndpunkt är ju att minst 25 procent av långtidsbudgeten ska öronmärkas för klimatåtgärder. Det är då mycket viktigt att Sverige och likasinnade länder fortsätter att driva på för högre klimatambitioner, och här finns det olika andra, högre förslag från olika aktörer.

Det är också viktigt att do no harm-principen får råda, så att såväl långtidsbudgeten som återhämtningsfonden klimatsäkras. Även om pengarna inte är öronmärkta för klimatet ska de inte motverka det, och det ska gälla hela budgeten.

Viktigt i sammanhanget är också att Sverige driver, och vad jag förstått har vi också fått stöd för det, att statsstödsreglerna, som nu ses över, ska medverka till Parisavtalet och inte motverka det.

Det är viktigt att det finns medel för klimatet, men än viktigare är att de pengar som finns blir till verkliga projekt och att de omsätts till minskade klimatutsläpp i vår gemensamma atmosfär. Det finns uppföljningssystem för långtidsbudgeten, och återhämtningsfonden kommer också att följas upp. Här är det viktigt att uppföljningssystemen utvecklas och förbättras vad gäller klimat och andra åtgärder. Det ska inte handla om några bluffpengar eller om greenwashing, utan medel ska på riktigt gå till klimatåtgärder. Det är viktigt med krav och konditionalitet över huvud taget.

Det sista jag vill lyfta upp i dag är oerhört viktigt, nämligen att det måste finnas en respekt för unionens grundläggande värderingar, demokrati och mänskliga rättigheter. Nu i coronatider har vi sett oroväckande tendenser, och då är det viktigt att detta budskap är kristallklart och att kriterierna blir tydliga. Länder som inte respekterar demokratin och rättsstatens principer ska heller inte få ta del av EU:s pengar.

Jag vet att Sverige länge har drivit på för detta tillsammans med likasinnade, och det är viktigt att Sverige fortsätter att driva på i detta.

Avslutningsvis vill jag för tydlighetens skull säga att jag stöder regeringens linje.

Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Jag börjar med Jonas Sjöstedt från Vänsterpartiet. Det fanns stöd därifrån när det gäller att det inte ska vara bidrag eller något mer in i budgeten. Detta upplevde jag stöd för.

Vad gäller alternativen och EIB ska man komma ihåg att EIB redan är en nyckelspelare i detta med bland annat 25 miljarder euro i garantier för små och medelstora företag. Det är tänkt att detta ska generera uppåt 200 miljarder euro. EIB är alltså naturligtvis en viktig spelare. Det är möjligt att man kan göra mer; det är väl inte alls otroligt. Inte minst när bidragsdelen tas bort kan man tänka sig att EIB kan göra ännu mer på lånesidan.

Kristdemokraternas Hampus Hagman frågade om vi delar uppfattning om prioriteringar och om att mänskliga rättigheter med mera måste finnas där. Jag förstod att det fanns stöd för lån och att det temporärt är behovet av att få igång ekonomin som avgör.

Hampus Hagman tog också upp frågan om konsensus. Vi har varit tydliga med att parametrarna för fördelning inte är korrekta, och vi kommer att fortsätta att ligga på om det. Jag tror att det finns en viss förståelse för att detta måste bli tydligare vad gäller hänvisning till corona och till pandemins effekter. Vi har ju inte sett resultatet av det ännu, men vi kommer att hålla i den här diskussionen. Det är många som anser att den kopplingen måste bli tydligare och starkare.

När det gäller förhållandet mellan de så kallade F4-länderna och Tyskland handlade det som Tyskland gjorde om storleken på detta. Det var det som var den riktiga – eller den stora – kompromissen. Sedan tror jag att de mellan sig har ganska olika uppfattningar i många andra frågor, men det känns som att detta var den kompromiss som de facto gjordes. Jag tror att det kommer att bli svårt. Min bedömning är att Tyskland som ordförandeland kommer att vilja stå upp för detta.

Vad gäller det Liberalernas Tina Acketoft så är det intressant att vi både vill och inte vill vara med. Vi har ju själva sagt att vi vill kolla möjligheterna när det gäller åklagarmyndigheten, liksom vi tillsatte en utredning för att se om bankunionen kunde vara en möjlighet för oss, så detta stämmer inte riktigt med verkligheten.

Vi är ju faktiskt nettobetalar sedan många år. Frågan är hur man gör nu i denna exceptionella tid, för den är verkligen exceptionell.

Man får också tänka på att vi faktiskt är mitt i krisen. Ibland låter resonemanget, även ute i Europa, som om krisen är över och som om det bara gäller att se vad vi kan göra från och med nu. Det kan dock komma en andra våg. Om vi nu gör på det här sättet, det vill säga lånar upp pengar och delar ut pengar till medlemsstater utifrån vissa kriterier, kan vi ha en annan situation – med en andra våg – när det har gått sex månader. Vad gör vi då? Ska vi låna upp ännu mer pengar och dela ut dem, eller vilken åtgärd blir det? Även sådant spelar roll när man ska göra en bedömning av vad som är rätt.

Vi menar att lån är bra. Lånar man tillsammans billiga pengar och investerar dem rätt är det en reell hjälp till medlemsstater. Av de enskilda medlemsstaterna är det någon – Grekland – som redan nu ligger väldigt högt. För flera länder är det dock inte så avgörande; det rör sig inte om så astronomiska siffror. Förändringen av skuldkvoten skulle till exempel inte innebära någon dramatisk förändring. En ökning blir det naturligtvis om ett land får lån i stället för bidrag, men den är faktiskt inte helt oöverstiglig i de allra flesta fall.

Tina frågade om euroländerna. Vi är med i denna diskussion därför att vi tycker att alla ska vara med. Det är inte bara euroländerna som är med. Vad gäller tiden för detta menar vi att det ändå är viktigt att vi kortar ned den. Vi ska sätta in åtgärderna snabbt och effektivt och så att de också används på ett snabbt sätt. Därför vill vi begränsa tiden här. Detta är ju ett speciellt återhämtningspaket; det är inte detta långtidsbudgeten används till. Vi vill göra tydligt att detta är en specifik åtgärd, och då bör det handla om ganska kort tid.

Jag delar helt uppfattning med Amanda Palmstierna från Miljöpartiet om att vi har en unik möjlighet till grönt. Vi säger ju också minst 25 procent; vi vill gärna att det blir mer. Just nu finns inte så mycket aptit för det, även om det väl är några fler som tycker som vi. Vi har dock ingenting emot att fortsätta att driva att vi vill ha det minst så. Vi tycker att det är helt rätt att klimatsäkra denna budget på flera sätt.

Detsamma gäller naturligtvis de här värderingarna. Vi tycker ändå att det har tagits några kliv framåt, inte minst jämfört med innevarande budget, när det gäller att trycka på hur värderingar ska levas upp till. Det kommer vi att fortsätta att driva. Vi har drivit på för det, och vi kommer att fortsätta att säga att detta är en av de viktigaste delarna. Här tycker jag att Ursula von der Leyen, med flera, har varit mycket tydlig.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Nu finns det utrymme för de partier som har flera än en ordinarie ledamot i nämnden att ställa en ytterligare fråga.

Anf. 17 JAN ERICSON (M):

Tack, statsministern, för informationen!

Min kollega Jessika Roswall har ju redan framfört våra moderata synpunkter på långtidsbudgeten och förslagen om utökade egna medel. Jag tänkte ägna mitt inlägg åt återhämtningsfonden.

Även i denna fråga vill jag börja med att ge vårt moderata stöd till regeringens övergripande linje. Vi moderater instämmer i att det finns många uppenbara brister med återhämtningsfonden. Volymen är alldeles för stor. Stödet borde inte heller bestå av bidrag utan av lån under begränsad tid till de länder som drabbats hårdast av krisen. Stödet borde givetvis riktas mot de delar av ekonomin som påverkats allra mest av krisen.

Det behövs tydliga krav på de länder som tar del av stödet vad gäller att de genomför reformer för bättre framtida tillväxt och står bättre rustade för framtida kriser. Man kan konstatera att kriterierna för fördelning av stödet känns väldigt vaga och inte alls träffsäkra.

Jag vill också ta upp två andra tankar om förslaget om återhämtningsfonden som kanske har diskuterats lite mindre, även om statsministern kanske var inne något på dem.

För det första kan det konstateras att ekonomiska kriser kommer mer eller mindre regelbundet. Covid-19-krisen är knappast den sista krisen före 2057, när dessa mycket stora upplånade medel ska vara återbetalda. Faktum är att kriser historiskt har dykt upp ungefär någon gång per decennium, och risken är uppenbar att EU hinner drabbas av flera nya ekonomiska kriser samtidigt som man kämpar med återbetalning av de pengar som man nu vill låna upp. Denna stora lånebörda kan försvaga EU:s motståndskraft när nästa kris slår mot Europas ekonomi.

Det andra problemet berörde statsministern i sitt anförande. Vi lånar enorma summor som ska förbrukas i närtid, och samtidigt skjuter vi återbetalning av skulden långt på framtiden. Det känns, tycker jag, märkligt att kalla denna satsning Next Generation EU när man i praktiken lånar pengar som dagens generation förbrukar medan det är våra barn och barnbarn som får betala tillbaka. Att skuldsätta kommande generation är ju knappast en insats för nästa generation.

Jag skulle vilja fråga statsministern om dessa två frågor är något som har diskuterats på allvar mellan stats- och regeringscheferna och om detta annars är något som han ser ett värde i att ta upp tydligare som argument, eller ytterligare argument, under diskussionerna.

I övrigt tycker jag att det är viktigt att statsministern känner ett starkt stöd från riksdagen för den svenska linjen. Jag kan bara önska lycka till med samtalen.

Anf. 18 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Det är precis den typ av resonemang som Jan Ericson tog upp som måste föras tydligare när hela gänget samlas. Jag har vid ett flertal tillfällen tagit upp precis att det inte känns bra att ta stora lån och

dela ut pengar och sedan skjuta över räkningen till nästa generation. Det är precis så.

Detsamma gäller kriser. Det kommer andra kriser; det har jag sagt hela tiden. Den här krisen är heller inte över. Vi vet inte. Det enda vi vet är att någonting kommer. Jag tycker att Jan Ericsons argument är väl avvägda. Det är bra argument, och jag har tagit upp liknande saker – inte formulerat exakt så här, men med precis detta perspektiv – i mina otaliga bilaterala samtal och när vi har haft våra möten eller videokonferenser.

Här behöver vi fortsätta att ligga på. Det är viktiga argument.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Jag har uppfattat två helt oliklydande avvikande ståndpunkter från Liberalerna respektive Sverigedemokraterna.

Jag tänkte sammanfatta denna diskussion med att jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med oliklydande avvikande meningar från Sverigedemokraterna respektive Liberalerna.

Med det tackar vi statsministern och avslutar dagens möte. Glad midsommar till alla som har deltagit!

2019/20:59

18 juni

Innehållsförteckning

§ 1 Information och samråd inför videomöte i kretsen av

stats- och regeringschefer	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	1
Anf. 5 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 6 FREDRIK STENBERG (S)	4
Anf. 7 JESSIKA ROSWALL (M).....	4
Anf. 8 MARTIN KINNUNEN (SD)	6
Anf. 9 ANNIKA QARLSSON (C).....	6
Anf. 10 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	7
Anf. 11 JONAS SJÖSTEDT (V).....	9
Anf. 12 HAMPUS HAGMAN (KD).....	9
Anf. 13 TINA ACKETOFT (L)	10
Anf. 14 AMANDA PALMSTIERNA (MP)	11
Anf. 15 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	12
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 17 JAN ERICSON (M)	14
Anf. 18 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	14
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	15